

TEATER PÅ HESTMANDEN

Reiste langt for å se teater under dekk

Far og sønn Eldøy kom helt fra Vestlandet for å få med seg forestillingen «Det heldige skipet» under dekk på Hestmanden i Kristiansand.

KRISTIANSAND

– Han hadde masse mareritt etter krigen. Han ble aldri torpedert, men så andre skip i konvoien som ble det. Det var tøft å måtte seile videre uten å kunne hjelpe dem som lå i sjøen, det snakket han mye om, forteller Kjetil Eldøy (54) fra Stord til Fædrelandsvennen.

Sammen med sønnen Martin (27) hadde han reist 36 mil for å være til stede da teaterforestillingen «Det heldige skipet – en krigsseilerhistorie» hadde premiere i det store lasterommet under dekk på Hestmanden fredag kveld.

Deres morfar og oldefar Anders Brose Valvatne (1910–1997) fra Stord var krigsseiler. Ikke på Hestmanden, men på andre skip i den norske handelsflåten.

Derfor har familien Eldøy med stor interesse fulgt med på det levende – og seilende – krigsseiler-museet med base i Kristiansand.

STORT ROM, STORT SKIP

Da bestefaren var 29 år gammel dro han ut, i 1939.

– Han hadde forlovet seg og skulle tjene penger til bryllup og stifte familie. Han kom ikke tilbake før det var gått seks år, men mormor venta, sier Kjetil Eldøy.

Det var verd å vente på. To år etter krigen, i 1947, kom Eldøys mamma til verden. Og slektens gang var sikret, under litt heldige omstendigheter.

I både første og andre verdenskrig ble Hestmanden brukt til den risikofylte konvoifarten. Den kom seg velberget gjennom og fikk ry på seg som et særdeles heldig skip.

I den drøyt times lange forestillingen skildres livet til de to karakterene Ingvald og Oskar, to svogere som arbeider om bord. Det starter i 1940, i det meldingen om at tyskerne har inntatt Norge meddeles mannskapet.

– Jeg tror det gir mye til oss og publikum å være i rommet og skipet hvor det hele fant sted, sier André Lassemo (30), som spiller Oskar.

Han forteller at stykket, som de begynte å skrive på for to år siden, blant annet baserer seg på skipsloggen fra denne perioden.

– Det er et ganske stort rom og et stort skip, samtidig er det lett å få en klaustrofobisk følelse når du er her i lang tid og kan få en torpedo

Lasterommet på Hestmanden er omgjort til teatersal for anledningen. FOTO: VEGARD DAMSGAARD

Kjetil (t.v.) og Martin Eldøy kom i bil fra Vestlandet, for å se forestillingen. FOTO: VEGARD DAMSGAARD

inn i siden når som helst. De viste veldig ofte ikke hva de fraktet eller hvor de skulle, sier Jon Erik Myre (29), alias Ingvald.

Teaterkompaniet Kanon Produksjon drives av de to skuespillerne fra Kristiansand, begge for tiden bosatt i Oslo. Deres første produksjon, Terroristene, ble spilt i kasematten på Kristiansand Kanonmuseum sommeren 2019.

TØFFE ETTERVIRKNINGER

«Det heldige skipet» skal gi en dypere innsikt i hva mannskapet gikk gjennom, ikke minst på det mellommenneskelige og psykologiske plan. Og hvordan en tilværelse preget av konstant frykt påvirker dem både i nåtid og ettertid.

– Det har vært en gjengs holdning at krigsseilerne ikke hadde vært i krigen, men i handelsflåten. Men det de gjennomgikk var kanskje verre enn det gutta på skauen opplevde. Det tok tid før man

skjønte at en hel generasjon av norske fedre sleit med ettervirkningene, sier regissør Åsmund-Brede Eike.

Hestmanden ligger for tiden fortøyd ved Bredalsholmen i Ytre Vågsbygd. Det ble spilt tre forestillinger denne helga og tre neste helg. Deretter er planen at skoleklasser fra Kristiansand skal besøke skipet og se forestillingen, som de mener vil appellere til den yngre garde:

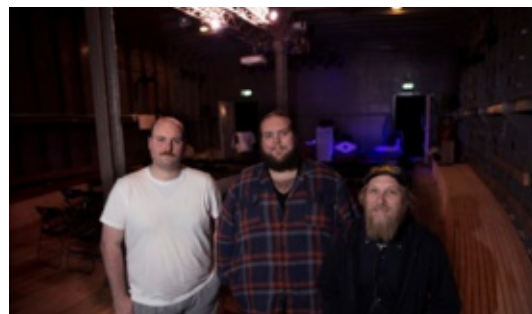
Følelser av usikker framtid, å være fremmedgjort, tvile på egne evner, ensomhet, isolasjon og håpløshet er sentrale i historien.

Neste år håper de å ta forestillingen ut på turné når museums-skipet skal ut på tur langs norskekysten.

Forestillingen er et samarbeid mellom Kanon Produksjon og D/S Hestmanden – Norsk krigsseiler-museum ved Vest-Agder-museet. Museets historikere har bidratt

Publikum på vei ned under dekk. FOTO: VEGARD DAMSGAARD

Skuespillerne André Lassemo (t.v.), Jon Erik Myre og regissør Åsmund-Brede Eike i lasterommet til Hestmanden, der forestillingen spilles. FOTO: VEGARD DAMSGAARD

med sin kunnskap.

Tilfeldighetene vil ha det til at helt samtidig lanseres en langfilm på norske kinoer, «Krigsseileren». Den har premiere i Kristiansand torsdag og har høstet strålende kritikker.

– Vi forteller ulike sider av historien og er ikke i konkurranse i det hele tatt, sier Jon Erik Myre til Fædrelandsvennen.

TEKST: VEGARD DAMSGAARD
vegard.damsgaard@fvn.no

FAKTA
D/S Hestmanden

● Under begge verdenskrigene ble Hestmanden brukt til den risikofylte konvoifarten, men klarte seg gjennom to verdenskriger og fikk ry på seg som et særs heldig skip.

● I 1979 ble skipet ble fra opphugging. Etter flere tiår med restaureringsarbeid, ble skipet døpt på nytt i 2011.

KILDE: VEST-AGDER-MUSEET